

ЕПІДЕМІОЛОГІЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ, ІСТОРІЯ

УДК: 616.31-084]-053:378.147

О. І. Попова, к. мед. н., Т. В. Чузу, к. мед. н.Вінницький національний медичний університет
ім. М. І. Пирогова**ВИКЛАДАННЯ РОЗДІЛУ «ОРГАНІЗАЦІЯ
ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ГІГІЄНИЧНОГО
НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ
В ОРГАНІЗОВАНИХ ДИТЯЧИХ КОЛЕКТИВАХ»
З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ
ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Представлений досвід використання інтерактивних методик під час викладання розділу «Організація та методика проведення гігієнічного навчання та виховання в організованих дитячих колективах» в Вінницькому національному медичному університеті, що дозволило підвищити якість навчання за рахунок об'ємного сприйняття проблеми та значно покращує комунікативні навички студентів.

Ключові слова: інтерактивні методики, навчання, профілактика в організованих колективах.

Е. И. Попова, Т. В. ЧузуВінницький національний медичний університет
ім. Н. И. Пирогова**ПРЕПОДАВАНИЕ РАЗДЕЛА «ОРГАНИЗАЦИЯ
И МЕТОДИКА ПРОВЕДЕНИЯ ГИГИЕНИЧЕСКОГО
ОБУЧЕНИЯ
И ВОСПИТАНИЯ В ОРГАНИЗОВАННЫХ ДЕТСКИХ
КОЛЛЕКТИВАХ»
С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ
ТЕХНОЛОГИЙ**

Представлен опыт использования интерактивных методов во время преподавания раздела «Организация и методика проведения гигиенического обучения и воспитания в организованных детских коллективах» в Винницком национальном медицинском университете, что позволило повысить качество обучения за счет объемного восприятия проблемы и значительно улучшает коммуникативные навыки студентов.

Ключевые слова: интерактивные методы, обучение, профилактика в организованных коллективах.

О. I. Popova, T. V. Chugu

Vinnitsa National Pirogov Memorial Medical University

**THE TEACHING OF SECTION
«THE ORGANIZATION AND THE TECHNIQUE
OF CARRYING OUT HYGIENIC TRAINING AND
EDUCATION IN THE ORGANIZED CHILDREN'S
COLLECTIVES» WITH USE OF THE MODERN
PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES**

The experience of use of interactive methods is presented during section teaching «The organization and a technique of carrying out hygienic training and education in the organized children's collectives» at Vinnitsia national medical university that allowed to increase quality of training at the expense of volume perception of a problem and considerably improves communicative skills of students.

Key words: interactive methods, training, prevention in the organized collectives.

Ні в кого не викликає сумніву, що сфера охорони здоров'я є однією з найважливіших в забезпеченні фізичного та соціально-економічного добробуту населення країни, а її стан може бути оцінено за об'єктивним показником – це здоров'я населення, доступність та якість медичної допомоги, стан освітнього середовища медичних вузів. В зв'язку з цим вища медична освіта значно впливає на стан справ в практичній системі охорони здоров'я.

Традиційна освіта зазвичай ставить перед собою мету передати якомога більше знань та навичок за допомогою двох моделей навчання: пасивної та активної. Студент виступає в ролі «об'єкта» навчання (слухає та дивиться) або «суб'єкта» навчання (самостійно навчається) [5]. Але було б помилкою дотримуватись якоїсь однієї моделі. Сучасна система професійної освіти в умовах ринкових відносин потребує змін, переходу до новітніх форм навчання [1, 2, 3]. Необхідно змінювати методи викладання з метою інтенсифікації процесу навчання та підвищення мотивації [6]. Проблема інновацій в освіті є однією з ключових тем, що викликає суспільний резонанс. Існують складнощі в знаходженні компромісів між зарекомендуваними себе формами та методами навчання та новаторськими підходами. Все нове необхідно перевіряти на практиці та, впроваджуючи, не руйнувати вітчизняну освіту з її традиціями. Але саме впровадження новітніх інтерактивних технологій навчання має стати пріоритетним напрямком реформування вищої стоматологічної школи [4] в умовах євроінтеграції та вступу до Болонської системи.

Учебний процес, що спирається на використання інтерактивних методів навчання, організовується з врахуванням включення в процес всіх студентів групи без виключення. Сумісна діяльність означає, що кожен вносить свій особистий індивідуальний вклад, в ході роботи йде обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. Організовується індивідуальна, парна та групова робота, використовується проектна робота, рольові ігри, проводиться робота з документами та різними джерелами інформації.

Одним із методів інтерактивних технологій є метод кооперативних груп, що дозволяє провести взаємонавчання, взаємодосконалення, розвинути творче мислення студентів та на кінцевому етапі може бути використаний для проведення практичних уроків по профілактиці стоматологічних захворювань різним віковим категоріям населення.

Метод кооперативних груп в інтерактивному навчанні студента-стоматолога можна реалізувати шляхом: дискусії, дебатів, створення проблемної ситуації та її вирішення через рольову гру. У результаті відбувається взаємодія не лише між студентами та викладачем, а й багатостороння комунікація між групами студентів, функція ж викладача зводиться до органі-

зації процесу обговорення, консультативних порадах та поглиблення представлених думок. Така форма навчання дозволяє отримати колективний інтелектуальний продукт, що, як правило, є набагато досконалішим ніж думка одного фахівця.

Так, в рамках занять з профілактики стоматологічних захворювань на третьому курсі, після завершення вивчення розділу присвяченому груповій профілактиці стоматологічних захворювань, з метою підвищення якості засвоєння матеріалу та можливості використання отриманої інформації на практиці нами апробовано проведення узагальнюючих занять за методом кооперативних груп з послідуочим використанням набутих навиків при проведенні уроків здоров'я в дитячих садочках та школах нашого міста.

Методика складається із трьох етапів:

1. На етапі підготовки до узагальнюючого практичного заняття викладач пояснює студентам суть і варіанти практичного впровадження методу, розділяє студентів на три чи більше груп, кожна з яких повинна скласти свою програму профілактичних заходів для певної вікової категорії населення, враховуючи особливості психології та застосування необхідних форм та методів роботи відповідно до конкретних колективів. За необхідності виділяють ще одну групу, яка виступає в ролі арбітра. До цієї групи, як правило, приєднується і сам викладач.

Для самостійної підготовки до практичного заняття студентам рекомендують джерела спеціальної літератури, методичні розробки кафедри, професійні алгоритми, завдання та запитання, які студенти повинні опрацювати.

2. Етап колективного обговорення підготовлених сценаріїв по проведенню уроків здоров'я: викладач слідкує за ходом дискусії, оцінює реакцію на виступи колег як представниками своєї, так і студентами іншої групи. Відмічає найкращі варіанти підбору профілактичних заходів, що можуть бути використані на практиці.

3. Етап впровадження запропонованих методів колективних профілактичних заходів на практиці в умовах дитячих садочків та шкіл міста. Викладач у кожній групі виявляє студента-лідера, який доносить до аудиторії, запропонований групою, комплекс профілактичних міроприємств. Функція викладача зводиться до контролю подачі інформації.

4. На заключному етапі викладач оцінює результат творчої роботи кожної групи та оцінює кожного студента за встановленими критеріями оцінювання.

Сценарій проведення практичного заняття.

На попередніх заняттях студенти вивчили методики профілактичного догляду за ротовою порожниною та ознайомилися з різноманітними засобами та методами індивідуальної профілактики стоматологічних захворювань. Окрім цього, опанували основні підходи та нюанси проведення профілактичних заходів в організованих колективах. Вони вміють сформулювати в аудиторії мотивацію до адекватних профілактичних заходів та представити можливі варіанти результатів при умові не дотримання рекомендацій лікарів-стоматологів.

На попередньому занятті викладач розподілив студентів на п'ять груп, кожна з яких отримала завдання зі створення сценарію проведення уроків здоров'я в організованих колективах: вагітних жінок, в умовах жіночої консультації, дітей в дитячих садочках, дітей молодшої, середньої та старшої вікової групи в школі. Окрім цього, виділена група арбітрів, яка повинна оцінити результат роботи інших груп. В останню групу включають найкращих студентів.

Кожна з груп обговорює та пропонує свій варіант подачі інформації в залежності від особливостей колективу з яким працює. Після цього один зі студентів – лідер групи – узагальнює висловлені думки та доводить колективну думку групи до представників інших груп. Наводимо приклад можливих пропозицій однієї з груп студентів, що мають проводити комплекс уроків здоров'я для дітей молодшої школи. Насамперед, студенти виділили основні вимоги, які необхідно дотримуватися при плануванні та проведенні уроків гігієни для дітей молодших класів:

- уроки проводити в рамках учбових предметів природничого профілю;
- намагатися проводити гігієнічні заняття зранку для кращого засвоєння матеріалу;
- тривалість таких занять для дітей 6-8 років не повинна перевищувати 20 хв;
- використовувати просту мову з невеликою кількістю термінів;
- викладення матеріалу підкріплювати демонстраціями на фантомах, малюнках, стендах, створювати короткі мультимедійні презентації;
- протягом уроку активно залучати до діалогу дітей;
- обов'язково залучати різні методи заохочення аудиторії.

Комплекс міроприємств розбито на чотири уроки:

Урок 1. «Для чого людям потрібні зуби»

Урок 2. «Для чого ми чистимо зуби»

Урок 3. «Моя зубна щітка та паста»

Урок 4. «Вчимося правильно чистити зуби»

Інші групи студентів та група арбітрів вислуховують пропозиції та оцінюють ефективність запропонованих даною групою підходів до колективної профілактики. В дискусійній манері обговорюють можливі помилки та вносять доповнення до запропонованої методики. Так, в процесі групової дискусії по даній проблемі було вирішено подавати матеріал у формі казкової розповіді, що може більше зацікавити дітей. Викладання розділу «Моя зубна щітка та паста» супроводжувати принесенням дітьми своїх зубних щіток та паст, разом з лікарями розглядати та порівнювати різні щітки. Надати кожному з слухачів індивідуальний, адаптований до їхнього віку щоденник гігієни, де можна щоденно відмічати проведенні гігієнічні процедури. Окрім того, окремо виділено теми, що потрібно розглянути з батьками дітей, вчителями молодших класів та медичним персоналом, що працюють в школі.

Викладач, в свою чергу, аналізує варіанти, що подані кожною групою та зазначає, що необхідно додати та змінити для кращої ефективності. Після обговорення виділяється найбільш оптимальний варіант,

який може бути використаний при проведенні уроків здоров'я. В подальшому, студенти разом з викладачами використовують отримані навички на практиці.

Таким чином, співробітниками кафедри стоматології дитячого віку ВНМУ ім. М.І.Пирогова протягом останніх чотирьох років активно проводяться «уроки здоров'я» на базах дошкільних дитячих закладів та школах нашого міста. В організацію даних заходів активно залучаються студенти 3 курсу, особливо в рамках занять з профілактики стоматологічних захворювань, оскільки такі заняття допомагають формувати такі важливі ключові характеристики лікаря, як комунікаційні навички, толерантність та вміння працювати в колективі, розвиваючи при цьому самостійність мислення.

Висновки. Внаслідок проведення інтерактивних занять

2. Підвищується ефективність занять, збільшується інтерес до діяльності викладача.

3. Формуються та розвиваються у студентів комунікативні навички та вміння, встановлюються емоційні контакти між студентами, вміння жити в діалоговому середовищі.

4. Розвиваються аналітичні здібності студента, вміння робити обґрунтовані висновки, вирішувати проблеми та нести відповідальність за прийняті рішення.

5. Даний метод проведення занять дозволяє максимально засвоїти матеріал, що вивчається, забезпечує можливості для зворотного зв'язку, підкріплення практичної мотивації та переносу знань та навичок з однієї дисципліни в іншу.

Список літератури

1. **Борисенко А.В.** Упровадження сучасних технологій медичної освіти у викладання розділу «Прояви алергічних станів у порожнині рота» / А.В.Борисенко, І.Г.Дікова, Л.Ф. Сідельнікова // Современная стоматология. - 2011. - №3. - С.169-171.
2. **Громов О.В.** Информационные технологии в образовательном процессе: проблемы, перспективы развития (приглашение к дискуссии) / О.В. Громов, Р.А. Котелевский // Современная стоматология. - 2010. - №5. - С.108-110.
3. **Павленко А.В.** Дистанционные формы обучения в последипломной подготовке врачей-стоматологов / А.В. Павленко, И.П. Мазур // Вісник стоматології. - 2009. - №4. - С.40.
4. **Підвищення** ефективності викладання розділу «Лікування генералізованого пародонтиту» з використанням сучасних педагогічних технологій / А.В. Борисенко, К.Є. Печковський, Н.А. Зелінська [та ін.] // Современная стоматология. - 2011. - №2. - С.149-153.
5. **Тимофеев А.А.** Самостоятельная работа студентов / А.А. Тимофеев, С.В. Витковская, С.В. Максимча // Современная стоматология. - 2009. - №1. - С.143-145.
6. **Albert S.A.** new approach to computer-aided distance learning: The "Automated Tutor" / S. Albert, C. Thomas // The Journal of Open and Distance Learning. - 2000. - №15(2). - С.1-5.

Надійшла 12.11.12

УДК 616.31(061+477)

О. В. Савчук

Національна медична академія післядипломної освіти КОНЦЕПТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНО ОРІЄНТОВАНИХ ФОРМ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

В статті представлена оцінка існуючої системи державних (муниципальних) стоматологічних організацій та обґрунтовані концептуальні напрями їх реорганізації у форму приватних організацій (у будь-яких організаційно-правових формах).

Ключові слова: економічно орієнтовані форми організації надання стоматологічних послуг.

О. В. Савчук

Национальная медицинская академия последипломного образования

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИ ОРИЕНТИРОВАННЫХ ФОРМ СТОМАТОЛОГИЧЕСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ В УКРАИНЕ

В статье представлена оценка существующей системы государственных (муниципальных) стоматологических организаций и обоснованы концептуальные направления их реорганизации в форму частных организаций (в любых организационно-правовых формах).

Ключевые слова: экономически ориентированные формы организации оказания стоматологических услуг.

O.V. Savchuk

National Medical Academy education

CONCEPTUAL DIRECTIONS OF FORMING AN ECONOMICALLY ORIENTED FORMS OF DENTAL ORGANIZATIONS IN UKRAINE

The introduction. The topicality of the investigation is conditioned by the quick development of dentistry as the branch of medicine, which is necessary for the wide range of population. The urgency is also in the fact that till now the organization and management of the dental establishments are subjugated not to economical aims of the members of commodity relations, but to social and political tasks of the state, given to the machinery of government of health protection. There is no distinguished position concerning reformation in the activity of these departments. **The aim of the work** is to give the theoretical substantiation to the conceptual directions of the reorganization of state (municipal) dental establishments into the industrial branch, forms, oriented to economics, and contractual organization for dental services.

The materials and methods of investigation. The conceptual directions of the formation of economically oriented forms of dental organizations in Ukraine are grounded by the methods of system approach and system analysis with information and analytic method. On the basis of SWOT analysis the main problems of organization of existing state (municipal) dental establishments were determined and the main conceptual directions of their reorganization were found. The scientific works of the specialists on the organization and management of health protection, the regulations on the investigated problem and the results